

традиційній духовно-моральній культурі народу, що забезпечують культурне і демографічне відтворення українського суспільства і держави.

Таким чином, аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених виділяються різні підходи до виявлення специфіки духовно-моральних цінностей старшокласників, у тому числі і сімейних. Ці підходи об'єднує наступне: звернення до гуманного, тобто людського початку, спрямованість на благо людини, сім'ї і життя на землі.

Використана література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Боришевський М. Й. Духовні цінності в становленні особистості громадянина / М. Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 1. – С. 144-150.
3. Вечерок Т. В. Сімейні традиції у моральному вихованні старшокласників : методичний посібник / Т. В. Вечерок. – Херсон : Айлант, 2004. – 84 с.
4. Торохтий В. С. Психология социальной работы с семьей / В. С. Торохтий. – М. : Рос. акад. Образования. Центр социальной педагогики. Ин-т социальной работы, 1996. – 152 с.
5. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.

Аннотація

В статье актуализируется проблема формирования семейных ценностей старшеклассников как основных моральных установок, базирующихся на понимании института семьи, осознание личностью значимости ответственного брачного и семейного поведения.

Annotation

The article is updated a problem of forming the upper school pupils' family values as leading moral principles based on an understanding of the family institution, the individual's realizing awareness of the importance of responsible marriage and family behavior.

УДК373.5.016:37.015.31

Шевченко А. Ф.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ”

Як свідчать реалії сьогодення, сучасний рівень інтеграції суспільних, гуманітарних, технічних наук та швидке зростання інформаційних потоків призводять до об'єктивної неможливості охопити всі сфери людської діяльності в освітньому процесі. У зв'язку з цим, пріоритетним стає можливість побудови навчання в рамках категорій суб'єктності та комунікативної природи педагогічної взаємодії, що спонукає до необхідності переосмислення існуючих традиційних підходів організації навчання у вищій школі.

Не винятком стає курс “Методика виховної роботи”, саме він є тією зв'язуючою ланкою між теоретичними питаннями проблем виховання та практичними аспектами організації виховної діяльності. І не дивлячись на те, що сучасна методика виховної роботи бачиться і планується як суто класичний курс теоретичного спрямування, тим не менше історія цього питання свідчить про інші тенденції. І це природно, що методика організації виховної роботи у працях радянських науковців 60-90 рр. (І. Козлов, М. Болдирев, Ю. Азаров, Е. Костяшкін, Н. Щуркова, Л. Рувинський та ін..) так чи інакше торкалась проблеми виховного колективу як форми функціонування цілісності навчального процесу. Разом з тим, не залишалась поза увагою і підготовка вчителя до виховної діяльності, яка ототожнювалась то з мистецтвом виховання чи педагогічною технікою, а то з майстерністю педагогічного впливу.

Сучасні тенденції у конструюванні змісту навчального курсу з методики виховної роботи безпосередньо пов'язані з науковими доробками Є. Смяглікової, С. Заозерської, Н. Коняєвої, Т. Нікандрової, О. Сєдих, Л. Маленкової, О. Томілець, І. Трухіна, С. Карпенчук, Л. Байкової, Л. Гребенкиної, О. Єремкіної, В. Сластьоніна та ін. Головні ідеї яких полягають у тому, що:

1. Простежується тісний взаємозв'язок між методикою виховної роботи, соціальними технологіями (професійно-педагогічного спілкування; вирішення педагогічного конфлікту; виховної діяльності; управлінням виховним процесом) та педагогічними інноваціями в освіті.

2. Методика виховної роботи вивчається на старших курсах у процесі організації теоретичних і практичних занять, активної тренінгової, консультативної та самостійної роботи студентів в системі взаємодії викладач – вчитель – методист.

3. Досягнення поставленої мети практичних занять можливо лише за умови різнобічної орієнтації майбутнього вчителя на всі сфери педагогічної діяльності. Тоді студент має всі шанси здійснити порівняльну характеристику виховної системи низки шкіл; ознайомитись з методикою індивідуальної та колективної виховної роботи, опанувати основами педагогічних технологій; вивчити систему психологічної діагностики; розібратися в питаннях самоврядування і творчого самовиховання особистості в учнівському

колективі.

4. Тематика лабораторно-практичних занять має висвітлювати актуальні проблеми виховання в сучасній школі, як на уроці, так і в позаурочній діяльності вчителя-предметника. Так само для методики виховної роботи на часі питання виховання в системі позашкільної освіти та організації дитячого дозвілля. Не повинна методика оминати і проблеми професійної діяльності основних суб'єктів виховного процесу: класних керівників, кураторів, вихователів, організаторів і лідерів дитячих об'єднань та організацій, заступників директорів шкіл з виховної роботи.

5. Структура курсу "Методика виховної роботи" передбачає два цикли, кожний з яких має бути пов'язаний з організацією самостійної практичної діяльності студента. Перший цикл спрямований на вивчення основ методики виховної роботи та підготовку до практики. Другий – пов'язаний із засвоєнням більш складного теоретичного матеріалу з опорою на вже існуючий у студентів досвід спілкування з вихованцями.

Отже сучасна дисципліна "Методика виховної роботи" відображає прикладну галузь теорії виховання, яка досліджує особливості організації виховного процесу в існуючих різноманітних освітньо-виховних закладах, дитячих об'єднаннях та організаціях; розробляє рекомендації зі створення системи виховної роботи в освітньому чи виховному закладі; визначає шляхи підвищення ефективності використання педагогічних технологій у вихованні

Природно, що конструювання змісту навчальної програми з такої дисципліни має спиратися на загальні підходи у забезпеченні теоретичної готовності вчителя, враховувати специфіку фаху під час формування організаторських та комунікативних умінь у виховній роботі. Але також на часі, технологічні моменти у виховній діяльності, педагогічна техніка та майстерність вчителя-вихователя, тобто такий адаптований педагогічний досвід, який пов'язаний з функціонуванням виховної системи навчального закладу і передбачає механізми адаптації до умов професійної діяльності.

Вимагає уваги і процес організації засвоєння змісту курсу "Методика виховної роботи", хоча б враховуючи ту закономірність, що вміння до виховної роботи є первинними у змісті підготовки вчителя, так, наголошуємо первинними і складними у порівнянні з викладанням. І ця обставина виявляє низку суперечностей, свідченням цього є близько 230 монографічних та дисертаційних досліджень лише за останні два роки, але так чи інакше, питання підготовки майбутнього вчителя до опанування методикою виховної діяльності залишається на часі актуальним.

Аналізуючи психолого-педагогічні дослідження в цьому аспекті, ми погоджуємось з тим, що сучасний вчитель – це фахівець в організації виховного середовища (школи, класу, дитини), а його основні професійні дії спрямовані на соціальне управління процесом становлення особистості дитини. І такий процес ні що інше як цілеспрямована взаємодія всіх соціальних інститутів виховання (сім'я, школа, позашкільні навчальні заклади, дитячі, громадські та релігійні організації та ін.) яка має випереджувачий характер. Акцентуючи увагу на соціальному управлінні процесом становлення особистості ми маємо на увазі два види педагогічної діяльності (викладання та виховну роботу), основними технологічними кроками яких мають стати: цілепокладання, діагностування, проектування, прогнозування, планування, інформування, організація діяльності учнів, забезпечення своєчасного контролю, оперативне внесення коректив та аналітична діяльність. Така педагогічна технологія соціального управління дозволяє визначити структуру педагогічної діяльності, розставити акценти в методичних питаннях, посприяти прискоренню процесу професійної адаптації молодого вчителя.

Вище викладене свідчить про те, що особливу роль у викладанні дисципліни "Методики виховної роботи", в змістовому аспекті, має відігравати принцип фундаментальності, реалізація якого досягається своєрідним зануренням в предмет виховної діяльності. Головними завданнями такого занурення вважаємо: всебічне вивчення теорії питання, аналіз виховного процесу сучасного конкретного навчального закладу; виявлення педагогічних шляхів удосконалення теорії та практики виховання. А технологія засвоєння педагогічних знань, в основу якої покладені різні рівні інтелектуальної діяльності студентів, дає можливість організаційно оформити таку взаємодію студента з його об'єктом пізнання.

В організаційному аспекті – викладання дисципліни безпосередньо пов'язане з активністю викладача як фахівця з педагогічного супроводу перших самостійних кроків студента – практиканта. А саме: з'ясування мети та визначення завдань професійної діяльності; чітке та системне планування роботи; пошук необхідної навчальної чи наукової інформації та її продуктивне опанування; використання методів дослідно-пошукової роботи для розв'язання поставлених завдань; вироблення власної позиції із приводу отриманого завдання; обґрунтування та захист авторського проекту; здійснення самоаналізу та самоконтролю.

Отже, на сучасному етапі розвитку педагогічної науки, вдосконалення викладання дисципліни "Методика виховної роботи" безпосередньо пов'язане з дотримання певних умов. Так серед них відзначимо:

1. Змістові: дидактичне обґрунтування планування змісту занять та об'єму матеріалу враховуючи мету та завдання предмету вивчення; виконання завдань здійснюється за індивідуальним проектом та темою-проблемою, яка обов'язково є складовою курсового проектування, бакалаврської (дипломної) чи магістерської роботи; розробка навчально-методичної картки заняття, що передбачає наявність методичних вказівок, алгоритмів, завдань, питань, тем для доповідей та співдоповідей та інших

додаткових засобів навчання та контролю знань, умінь, навичок.

2. Організаційні: педагогічний супровід самостійної роботи студента-практиканта в системі викладач – вчитель – методист; організація практичних занять обов'язково в період педагогічної практики з урахуванням специфіки виховної діяльності навчального закладу.

Використана література:

1. Бех І. Д. Педагогіка успіху: виховні втрати та їх подолання / І. Д. Бех // Позакласний час. – 2012. – № 4. – С. 6-10.
2. Вовк Л. П. Збірник навчальних програм із загальнопедагогічної підготовки: збірник / Л. П. Вовк, О. С. Падалка ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 188 с.
3. Козлов І. Ф. Педагогический опыт А. С. Макаренко : кн. для учителя / сост. и авт. вступ. ст. В. М. Коротов. – М. : Просвещение, 1987. – 159 с.
4. Коротов В. М. Развитие гуманистических взглядов и убеждений: Кн. для учителя / Виктор Михайлович Коротов. – Самара : Самар. ун-т, 1994. – 103с.
5. Кульневич С. В. От стратегии самоорганизации к тактике личностного воспитания // Известия Южного отд. РАО. Выпуск II: Личностно-ориентированное образование в контексте культуры. – Ростов н/Д. : Изд-во РГПУ, 2000. – С. 13-24.